(1616) "विसृ गतौ" (I-भ्वादिः-719. सक. सेट्. पर.)

पिसृ इत्यत्र 'इह क्वचित् कोशे 'विसृ वेसृ—' इत्यपि पठ्येते। आद्यौ दन्त्यौष्ठ्यादी' इति मा. धा. वृत्तौ। मैत्रेयादिषु न दृश्यते इति च। 'विश—' इति पठित्वा 'विस' इति कातन्त्राः इति काशकृत्स्ने। 'मैत्रेय-कातन्त्रशाकटायनहेमादयः पठन्ति' इति पा. धा. समीक्षायां दृश्यते। (वस्तुतस्तु) अन्ये सर्वेऽपि 'बिस' इत्येव पठन्ति। बालमनोरमायां तु 'विस प्रेरणे' इति दिवादौ पठ्यते। सि. कौमुद्यां त्वत्र 'बिस' इत्येव। वेसकः-सिका, वेसकः-सिका, विविसिषकः-विवेसिषकः-षिका, वेविसकः-सिका; वेसिता-त्री, वेसयिता-त्री, विवेसिषिता-विविसिषिता-त्री, वेविसिता-त्री; इत्यादिकानि रूपाणि सर्वाण्यपि भौवादिककिटतिवत् (190) बोध्यानि।

(1617) "वी गतिव्याप्तिप्रजनकान्त्यसनखादनेषु"

(II-अदादिः-1048, सक. अनि. पर.) [अ]

अत्र व्याप्तिः इत्यर्थः धातुवृत्ति, क्षीरतरङ्गिणी, जै, का. कृ, द. उ. वृत्ति, कातन्त्रशाकटायनीयेषु न दृश्यते। "प्रजनः=प्रथमगर्भग्रहणम्, असनं=क्षेपणं, अशनं=व्याप्तिरित्येके" इति क्षीरस्वामी। 'प्रजननकान्त्यासन-खादनेषु च' इति काशकृत्स्नधातुपाठे। "कन्नडटीकायाम् आसनार्थस्य निर्देशात् काशकृत्स्ने 'आसन' इति पाठो द्रष्टव्यः। यद्वा मूलपाठे प्रमाद-पठितस्यैव टीकाकृता तथा व्याख्यानं कृतं स्यात्" इति का. कृ. टीका। 'अजेर्व्यघञपोः' (2-4-56) इति सूत्रभाष्यरीत्या अस्य धातोः आर्धधातुके नास्ति प्रयोग इति शब्देन्दुशेखरे स्थितम्। "'वी' इत्यत्र ईकारोऽपि धात्वन्तरं प्रक्षिप्यते" इति सि. कौमुदी। '—कान्तिगतिव्याप्तिक्षेपप्रजन-खादनेषु' इति वोपदेवः।

वायकः-यिका, वायकः, [1]वापकः-पिका, [2]विवीषकः-षिका, वेवीयकः-यिका;

1. 'प्रजने वीयतेः' (6-1-55) इति प्रजने वर्तमानस्य णौ विभाषा आत्वे, पुकि च रूपमेवम्।
2. सन्नन्तात् ण्वुलि 'इको झल्' (1-2-9) इति सनः कित्त्वान्न गुणः।

[अ] 'ईज' इत्यत्र 'वीजेरलौकिकादवीजयत्' इति क्षीरतरङ्गिण्यां दृश्यते। 'वीज-धातुः शास्त्रेष्वपठितोऽपि लोके लब्धप्रचार इत्यर्थः। 'संवीजते' इति प्रयोगस्तु जाम्बवतीविजये दृश्यते यथा— 'घर्मालसाङ्गी मधुराणि कूजन् संवीजते पक्षपुटेन कान्ताम्॥' इति तट्टीकायामुक्तम्। 'वीजन्ति वालव्यजनैः—' इति हरिवंशे (13-92) (म. भारते 7-307) इति च।